

Eğitim Planlaması

Prof. Dr. Kasım KARAKÜTÜK

8. Baskı

Prof. Dr. Kasım KARAKÜTÜK

EĞİTİM PLANLAMASI

ISBN 978-605-318-694-6

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

8. Baskı: Mart 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Kuyrukcu
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Meliha, Özge, Bilge'ye.

ÜÇÜNCÜ BASI ÖNSÖZÜ

Eğitim Planlaması kitabı, başka üniversitelerdeki meslektaşlarımızca yüksek lisans düzeyinde eğitim planlaması derslerini açılmaya başlanmasıyla, o programlarda da okutulmaya başladı. Bu, yıllarca verilen emeğin bir sonucu olarak insanı çok mutlu eden bir durum.

Diğer yandan Türkiye’de eğitim planlamasını yapan örgütlerle ilgili 2018 yılında değişiklikler ve düzenlemeler yapılması Eğitim Planlaması kitabına bu değişiklikleri yansıtmayı zorunlu kıldı. İkinci basıdan sonra Onbirinci Kalkınma Planı, yeni orta vadeli programlar ve çok yıllık bütçelerin kabul edilerek uygulamaya konulması, yıllık programların adının değişmesi gibi durumlar kitapta güncellemelerin yapılmasını gerektirdi.

Ayrıca 2002-2003 öğretim yılından başlayarak bugüne kadar yüksek lisans düzeyinde okuttuğum eğitimde bütçe yönetimi dersinin birikimlerinin de kitaba dönüştürülerek okuyucuya sunulmasının gerekliliği, daha önce eğitim planlaması kitabında yer alan “Eğitim Planlaması ve Bütçe” bölümü ve içindeki sabit fiyatlarla değerlendirme konusunun geliştirilerek yeni kitaba aktarılmasını gerektirdiğinden, bu bölüm eğitim planlaması için gerekli olacak kadar kısaltılarak yeniden düzenlendi.

Kuşkusuz gelişmenin sürekli olması, toplumların da hep ileriye doğru gitmeye yönelmesine yol açmaktadır. Dünyadaki ve Türkiye’deki değişimler, ekonomik politikalar, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin etkileri eğitim planlamasının da sürekli güncellenmesini gerektirecektir.

Kitabın üçüncü basımının gerçekleştirilmesinde emeği geçen Servet Sarıkaya ve Pegem Akademi çalışanlarına teşekkür ederim.

Eğitim Ekonomisi ve Planlaması lisansüstü programları ile Eğitim Yönetimi ve Teftişi lisansüstü programlarının Eğitim Yönetimi çatısı altında birleştirilmesi, Eğitim Ekonomisi ve Planlaması bilim alanını daraltmış olmakla birlikte, Eğitim Planlaması kitabının kendi alanındaki bilgi birikimini sunarak eğitim ve okul yöneticilerine, lisansüstü öğrencilere, öğretmenlere ve bu alana ilgi duyanlara ışık tutmayı sürdürmesini dilerim.

Ankara, 17 Eylül 2019

Prof. Dr. Kasım Karakütük

İKİNCİ BASI ÖNSÖZÜ

Bir alanın bilimselleşebilmesi, ancak yazılı duruma gelmesiyle olanaklıdır. Bir konuda yayınlanan makaleler, araştırmalar, ilgilenenlerin de o konuyla ilgili görüşlerini yazarak tartışmaları başlatır, yeni yazıların yazılmasını sağlar. Oysa sözlü olarak açıklanmış görüşlerin etkisi yazılı olanlar kadar olmaz.

İkinci basıda Eğitim Planlamasının ana yapısı korundu. İlişkili iki bölüm birleştirildi, bazı başlıklar daha uygun bölüme taşındı, bazı çizelge ve şekiller çıkarıldı, ilgili yerler güncelleştirilerek kitap geliştirildi. Tüm bölümlerde konuların daha iyi anlaşılabilmesi için örnekler verildi, konuları görselleştirmek için şekiller çizildi, çizelgeler sunuldu.

Eğitim Planlaması kitabının ilk basısından sonra geçen dört yıllık sürede kitabı okuyan doktora öğrencilerimiz, Eğitim Planlaması ile Planlama Teknikleri derslerini alan öğrencilerimiz, kitabın içeriği, dili ve anlatımı konusundaki görüşlerini paylaştılar. Bu görüşler, kitabın geliştirilmesinde temel verileri oluşturdu. Bu nedenle katkıları için tüm öğrencilerime teşekkür ederim.

Kitabın ikinci basısı için Eğitim Planlaması Teknikleri: Eğilim ve Kestirim bölümünü okuyarak bölümün geliştirilmesine çok önemli katkı yapan Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cemal Atakan'a çok teşekkür ederim.

Eğitim Planlaması ve Hukuk bölümünü okuyarak bölümün geliştirilmesine yaptıkları çok önemli katkılar için Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölümü Yönetim (İdare) Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi Serdar Yılmaz ile Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri (Yönetim Hukuku) Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi N. İrem Yeşilyurt'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca kitabın ikinci basımını gerçekleştiren Servet Sarıkaya ve PEGEM AKADEMİ çalışanlarına da çok teşekkür ederim.

Kitabın eğitim ve okul yöneticilerine, lisansüstü öğrencilere, öğretmenlere, eğitim ekonomisi ve planlaması bilim alanına ilgi duyanlara ışık tutmasını dilerim.

Ankara, 27 Aralık 2016

Prof. Dr. Kasım Karakütük

BİRİNCİ BASI ÖNSÖZÜ

Ülkemizde eğitim planlaması bilimsel olarak 1960'lı yıllarda ele alınmaya başladı. Ankara Üniversitesi Eğitim (Bilimleri) Fakültesi 1965 yılında öğretime başladığında, eğitim planlaması dersini ilk olarak okutan Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'ın yazdığı "Eğitim Planlaması" ders notları, bu alanda Türkiye'deki ilk belgedir. İkinci olarak Hocam Prof. Dr. Mahmut Âdem "Eğitim Planlaması" ders kitabını yazmış ve emekli oluncaya kadar uzun yıllar bu dersi okutmuş, eğitim ekonomisi ve planlaması alanını geliştirmiştir. Üçüncü olarak Hocam Prof. Dr. Muhsin Hespapçıoğlu'nun "Türkiye'de İnsangücü ve Eğitim Planlaması" adlı kitabı gelir. Bu üç kitap, eğitim planlaması alanında bir birikim oluşturarak bizlere aktardı.

Bu kitapların yazıldığı yıllar sosyal devletin önemli olduğu, onun önemli bir aracının da planlama olduğu yıllardı. Küreselleşme ile birlikte sosyal devlet ve planlamanın amaçları, ve onlara yüklenen anlam değişti. Böylesi bir ortamda yazılacak kitaba "Eğitimde Stratejik Planlama" değil, "Eğitim Planlaması" adını koymak, akıntıya kürek çekmek anlamına gelse de, eğitim planlamasının her zaman yapılmak zorunda olunması ve stratejik planlamayı da içeren bir niteliğinin olması nedeniyle kitabın adının böyle olması yeğlendi. Bu kitap 1996-1997 öğretim yılından sonra verdiğim eğitim planlaması derslerinin bir birikimidir.

Eğitim planlaması yalnızca ekonomik planlama ya da eğitim sisteminin planlanmasında başvurulan bir yöntem değildir. Eğitim planlaması, eğitim yönetimi sürecinin içinde yer alır. Eğitim ve okul yöneticilerinin planlama kavram ve yöntemleri konusunda yeterlik kazanmaları zorunludur. Eğitim ekonomisi ve planlaması öğrenimi görenlerin de eğitim yönetimi konusunda yeterlik kazanmaları gerekir.

Eğitim planlamasının teknik yönü eğitimin hedeflerinin ve sonuçlarının sayısal olarak ortaya konulmasını gerektirir. En azından büyük bir bölümü böyledir. Kuşkusuz sayılarla ortaya konulamayacak, farklı ölçütlerle değerlendirilmesi gereken konular da var. Bu kitap, eğitim planlamasının sayısal yönünü ele alırken, sayılarla ölçülemeyecek yönlerinin de önemli olduğuna vurgu yapmak istemektedir.

Eğitim ekonomisi, eğitim finansmanı ve eğitim planlaması, aynı bilim dalının konularıdır. Bu isimlerin verilmesi yoğunlaştıkları konuları vurgulamak içindir. Bunun için alanımızda meslektaşlarımızca yazılmış önemli iki kitabın daha belirtilmesi gerekir. Bunlardan birisi Prof. Dr. L. Işıl Ünal'ın "Eğitim ve Yetiştirme Ekonomisi", diğeri de Prof. Dr. Nejla Kurul'un "Eğitim Finansmanı" kitaplarıdır.

Eğitim Planlaması kitabının on iki bölümü bulunmaktadır. Birinci bölümde eğitim planlamasının temel kavramları ile eğitim ekonomi ilişkisi ele alındı. İkinci bölüm ekonomi politikaları ışığında planlamanın ve eğitim planlamasının

evrimine ayrıldı. Üçüncü bölümde eğitim planlaması ve hukuk konusuna yer verildi. Dördüncü bölümde planlamanın örgütlenmesi ve yönetimi ortaya konuldu. Beşinci bölümde planlama ve politika ilişkisi verildi. Altıncı bölümde planlama modelleri belirtildi. Yedinci bölümde eğitim planlaması ve sistem çözümleme ele alındı. Sekizinci bölümde eğitim planlaması ve nüfusbilim ilişkisi ortaya konuldu. Dokuzuncu bölüm eğitim planlaması tekniklerine ayrıldı. Onuncu bölümde planlama ve bütçe yönetimi konusu ele alındı. Onbirinci bölümde eğitim planlamasında gösterge oluşturma ve sabit fiyatlarla değerlendirme açıklandı. Onikinci bölüm eğitim sisteminin insangücü planlamasına ayrıldı.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin lisans programlarının 1997 yılında kapatılmasıyla, lisans düzeyinde okutulan Eğitim Planlaması dersi yüksek lisans programına alındı. Yüksek lisans öğrencilerinin ağırlıklı olarak farklı öğretmenlik, yöneticilik ve deneticilik alanlarından gelmesi nedeniyle, kitabın içeriğinin açık ve anlaşılır olmasına özen gösterildi. Aynı özen, lisansüstü öğrencisi olmayıp kitabı okuyanların anlayabilmeleri için de gerekliydi.

Bu kitabın oluşmasında derslerdeki eleştirileriyle, önerileriyle katkıları geçen öğrencilerime, kitabın yazılması sırasında görüş alışverişi yaptığım meslektaşlarıma teşekkür ederim. Bununla birlikte kitabın eksikleri varsa yazarının sorumluluğudur. Kitabın öğrencilere, eğitimbilimcilere, politika oluşturuculara ve uygulayıcılara yararlı olmasını, yapılacak araştırmalara, yazılacak yayınlara ışık tutmasını umut ederim.

Ankara, Kasım 2012

Prof. Dr. Kasım Karakütük

İÇİNDEKİLER

Üçüncü Bası Önsözü.....	iv
İkinci Bası Önsözü	v
Birinci Bası Önsözü.....	vi
İçindekiler.....	viii
Çizelge Listesi.....	xiv
Şekil Listesi.....	xv

1. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASININ KURAMSAL ÇERÇEVESİ

Eğitim Sisteminin - Okulun Görevleri	1
Ekonomi - Eğitim Etkileşimi: Eğitim Ekonomisi ve Planlaması.....	2
Kalkınma - Eğitim İlişkisi	5
Kaynak Kullanımı ve Eğitim Planlaması.....	8
Eğitimde Emek ve Kullanımı.....	10
Eğitimde Madde Kaynakları ve Kullanımı.....	11
Eğitimde Üretim Süreci	14
Eğitim Planlaması Kavramı.....	15
Eğitim Planlamasının İlkeleri	16
Eğitim Planlamasının Türleri.....	17
Süre Yönünden Eğitim Planlamasının Türleri.....	17
Ölçek Yönünden Eğitim Planlamasının Türleri	17
Zorunluluk Yönünden Eğitim Planlamasının Türleri.....	19
Eğitim Türleri Yönünden Eğitim Planlamasının Türleri	20
İçerik Yönünden Planlama Türleri.....	20
Eğitim Planlamasının Aşamaları.....	22
Eğitim Planlamasının Diğer Bilim Dallarıyla İlişkisi	24
Planlama ve Programlama Ayrımı	25

2. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI TARİHİ

Dünyada Planlamanın ve Eğitim Planlamasının Tarihi.....	27
Eski Tarihlerde Planlama	27
Ülke Ölçeğinde Planlama.....	28
Uluslararası Ölçekte Planlama	33
Dünyada Eğitim Planlaması Çalışmaları	39
Planlamanın Dönüşümü	41

Türkiye'de Planlamanın ve Eğitim Planlamasının Tarihi	42
1920-1930 Kuruluş Yılları	42
1930-1950 Planlı Devletçi Ulusal Sanayileşme Politikaları	49
1950-1960 Plansız Karma Ekonomi Politikaları	63
1960-1980 Planlı Karma Ekonomi Politikaları	68
1980 Sonrası Planlı Kapitalizme Geçiş Ekonomi Politikaları.....	74

3. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI VE HUKUK

Toplumu ve Ekonomiyi Düzenleyen Kurallar	81
Devletin Nitelikleri ve Planlama Görevi	83
Planlamayla İlgili Hukuk Dalları.....	87
Yazılı Hukukun ve Planlamanın Kaynakları.....	89
Eğitim Planlamasının Hukuksal Dayanakları	92
Eğitim Planlamasının Anayasal Dayanakları	92
Eğitim Planlamasının Diğer Hukuksal Dayanakları	94
Yazılı Hukuk Sıradizinde Eğitim Planlarının Yeri	100
Kalkınma Planlarının Hazırlanma ve Onanma Aşamaları	100
Kalkınma Planlarının Hukuk Sıradizindeki Yeri	104
Çok Yıllı Programların Hazırlanma ve Onanma Aşamaları	106
Çok Yıllı Programların Hukuk Sıradizindeki Yeri	107
Yıllık Programların Hazırlanma ve Onanma Aşamaları	108
Yıllık Programların Hukuk Sıradizindeki Yeri	109
Stratejik Planların Hazırlanma ve Onanma Aşamaları	109
Stratejik Planların Hukuk Sıradizindeki Yeri	112
Etkinlik Raporunun Hazırlanma ve Onanma Aşamaları	112
Etkinlik Raporunun Hukuk Sıradizindeki Yeri	114
Kalkınma Planı ve Hükümet Programı İlişkisi.....	115

BÖLÜM 4

EĞİTİM PLANLAMASININ ÖRGÜTLENMESİ VE YÖNETİMİ

Örgüt, Örgütlenme ve Yönetim	117
Bazı Ülkelerde Planlamanın Örgütlenmesi	118
SSCB'de Planlamanın Örgütlenmesi.....	118
Fransa'da Planlamanın Örgütlenmesi	119
Başka Bazı Ülkelerde Planlamanın Örgütlenmesi	120
Türkiye'de Planlamanın Örgütlenmesi	121

Türkiye'de Eğitim Planlamasının Örgütlenmesi (1961-2018)	121
DPT/Kalkınma Bakanlığı	123
Ekonomik ve Sosyal Konsey	138
Milli Eğitim Bakanlığı'nda Planlamanın Örgütlenmesi.....	140
TBMM'nin Planlama ve Bütçelemeye İlgili Örgütlenmesi.....	148
Kalkınma Ajansları	149
Eğitim Planlamasının Üniversitelerde Akademik Örgütlenmesi	149
Türkiye'de Eğitim Planlamasının Örgütlenmesi ve Yönetimi (2018 Yılı Sonrası)	153
Cumhurbaşkanlığı Ekonomi Politikaları Kurulu	154
Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu	154
Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı	155
Hazine ve Maliye Bakanlığı	157
Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı	158
Yükseköğretim Kurulu ve Kamu Üniversitelerinde Strateji Geliştirme Daire Başkanlıkları	159
Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu ve Genel Kurulu... ..	159
Sosyal ve Ekonomik Konsey	159
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü	160
Üniversitelerde Eğitim Planlamasının Akademik Örgütlenmesi	160

5. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI VE KALKINMA PLANLARINDAKİ EĞİTİM POLİTİKALARI

Kalkınma Planlarında Öngörülen Eğitim Politikaları.....	162
Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları	162
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları.....	163
Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları	167
Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları.....	169
Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları	170
Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları	171
Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları	172
Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları	177
Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları.....	179
Onuncu Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları.....	182
On Birinci Kalkınma Planı'nda Öngörülen Eğitim Politikaları	185
Kalkınma Planlarındaki Eğitim Politikalarının ve Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeyleri	188

Okuma Yazma Konusundaki Hedefler ve Gerçekleşmeler.....	190
Eğitim Hizmetinin Nüfusa Yaygınlaştırılması; Okullaşma Oranlarının Artırılması.....	190
Zorunlu Öğretimin Süresinin Uzatılması.....	191
Eğitimde Fırsat ve Olanak Eşitsizliğinin Azaltılması.....	191
Eğitimin Niteliğinin Artırılması.....	192
Eğitim ve Piyasanın Uyumunun Sağlanması: Nitelikli İnsangücü Yetiştirilmesi.....	192
Öğretmen ve Öğretim Üyesi Yetiştirilmesi.....	193
Eğitimde Farklı Finansman Modellerinin Geliştirilmesi.....	194
Eğitim Bütçesinin Artırılması ve Etkin Kullanılması.....	195
Yükseköğretim Kurulu'nun ve Yükseköğretim Kuruluşlarının Yeniden Yapılandırılması.....	195
Engellilerin Eğitime Erişimlerinin Sağlanması.....	195
Gündemin Yeni Politikaları: Eğitimde Şiddetin Önlenmesi, Geçici Koruma Altındakiler, Özel Üniversite.....	196

6. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI MODELLERİ

Toplumsal İstem Modeli.....	197
İnsangücü Gereklerini Modeli.....	200
Girdi-Çıktı Modeli.....	202
Maliyet-Yarar Modeli.....	204
Eğitimin Yararları.....	204
Eğitimin Maliyeti.....	206
Eğitimde Maliyet-Yarar Modeli.....	209
Eğitimde Maliyet-Etkililik Modeli.....	211
Sentetik Eğitim Planlaması Modelleri.....	213
Doğrusal Programlama Modeli.....	214
Uluslararası Karşılaştırmalar Modeli.....	216
Stratejik Planlama Modeli.....	218
Stratejik Planlama.....	219
Edim (Performans) Programı.....	224
Etkinlik (Faaliyet) Raporu.....	226
Eğitim Planlaması Modelleriyle İlgili Değerlendirme.....	227

7. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI VE SİSTEM ÇÖZÜMLEME

Kavramsal Olarak Eğitim Sistemi	231
Okuma - Yazma Oranı.....	232
Okullaşma Oranı	235
Eğitimin Niteliğinin Göstergeleri ve Öğrenci/Öğretmen Oranı.....	238
Okul Büyüklüğü.....	240
Sınıf Büyüklüğü	243
Eğitim Yerlerinin Kullanım Oranları.....	243
Eğitim Sisteminin İç Verimliliği: Öğrenci Akış Modeli	245
Eğitim Sisteminin İç ve Dış Verimliliği: Öğrenci Geçiş Modeli.....	251
Eğitimin Maliyetiyle İlgili Göstergeler: Öğrenci Birim Maliyetleri.....	253
Eğitimde Fırsat Eşitsizliği.....	255

8. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI VE NÜFUSBİLİM

Nüfus Artışının Etkilediği Değişkenler	259
Nüfusla İlgili Kuramlar ve Eğitim Planlaması.....	262
Enuygun Nüfus Kuramı	262
Malthus'un Nüfus Kuramı.....	263
Sosyalist Nüfus Kuramı	263
Nüfussal Dönüşüm Kuramı	264
Dinlerin Nüfus Öngörüsü.....	264
Nüfus Politikalarının Eğitim Planlamasına Yansıması.....	264
Nüfusun Coğrafi Dağılımına Göre Eğitim Sunumunun Planlanması	268
Göçlerin Eğitim Planlamasına Yansıması	270
Kentleşmenin Eğitim Planlamasına Yansıması	274
Doğal Yıkımların Eğitim Planlamasına Etkisi.....	276
Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı: Nüfus Piramidi ve Eğitim Planlamasına Yansıması.....	279
Nüfusun Eğitim Düzeyi.....	285

9. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI TEKNİKLERİ: EĞİLİM VE KESTİRİM

Eğitim Planlamasında Kestirimin Gerekliliği.....	287
Doğum ve Ölüm Oranlarıyla Kestirim.....	289
Beşli Yaş Kümeleri ve Tek Yaş Kestirimleri	292

Nüfus ve Öğrenci Artışının Hesaplanması ve Kestirim	293
Aritmetik Artış Yöntemi	294
Geometrik Artış Yöntemi.....	294
Eğitime İlişkin Zaman Dizilerinin Çözümlemesi ve Kestirim Yapılması.....	300
Yaklaşık Eğilimin Belirlenmesi.....	302
Yarı Ortalamalar Yöntemi	303
Hareketli Ortalamalar Yöntemi.....	305
En Küçük Kareler Yöntemi	308
Yarı Logaritmik Kalıp	319
Zaman Dizisinin Eğilimine Uygun Doğru ya da Eğrinin Seçilmesi	323
Tam Logaritmik Kalıp.....	323
Coğrafi Bilgi Sistemi	329

10. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI VE BÜTÇE

Eğitim Planlaması ile Bütçeleme İlişkisi.....	331
Eğitim Bütçesinin Yönetimi	333
Kamuda Bütçe Türleri.....	335
Kamu Eğitim Bütçesinin Hazırlanma Süreci.....	336
Eğitimde Bütçe Teknikleri.....	338
Kamu Eğitimi Gelirleri	341
Kamu Eğitim Bütçeleri.....	342
Kamu Eğitim Giderleri	344
Eğitim Planlamasında Gösterge Oluşturma ve Kullanma	346
Gösterge Oluşturma ve Kullanma.....	346
Yabancı Paranın Fiyatını Gösterge Olarak Kullanma.....	349
Eğitim Bütçesini ve Giderlerini Sabit Fiyatlarla Değerleme	349
Eğitim İşgörenlerinin Aylıklarını Sabit Fiyatlarla Değerleme	351

11. BÖLÜM

EĞİTİM PLANLAMASI VE EĞİTİM SİSTEMİNİN İNSANGÜCÜ PLANLAMASI

İnsangücü Planlamasıyla İlgili Gelişmeler	354
İnsan Kaynakları Yönetimi ve İnsangücü Planlaması İlişkisi	355
İnsangücü Planlamasının Yararları.....	356
İnsangücü Planlamasının Sınırlılıkları	357
Ölçek Yönünden İnsangücü Planlamasının Türleri.....	358
Ülkelerüstü Ölçekte İnsangücü Planlaması.....	359

Ülke Ölçeğinde İnsangücü Planlaması.....	359
Örgüt Ölçeğinde İnsangücü Planlaması	363
İnsangücü Planlaması Süreci	364
İnsangücü İsteminin Belirlenmesi	365
İnsangücü Sunumunun Saptanması	376
İnsangücü İstemi ve Sunumunun Karşılaştırılması.....	378
İnsangücü Planlarının Hazırlanarak Uygulanması	381
İnsangücü Planlaması Sürecinin Değerlendirilmesi	383
KAYNAKÇA	385
SÖZCÜK ANAHTARI	401

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 1. Eğitim Planı Olan Ülkeler	40
Çizelge 2. 1960-1980 Döneminde Uygulanan Kalkınma Planları	69
Çizelge 3. 1980 Sonrası Uygulanan Kalkınma Planları	77
Çizelge 4. Devlet Planlama Teşkilatı'nın/Kalkınma Bakanlığı'nın Görevlerinde Yapılan Düzenlemeler	124
Çizelge 5. Devlet Planlama Teşkilatı'nın/Kalkınma Bakanlığı'nın Örgüt Yapısındaki Düzenlemeler.....	126
Çizelge 6. Yüksek Planlama Kurulu'nun Yapısındaki Değişmeler	133
Çizelge 7. Yüksek Planlama Kurulu'nun Görevlerinde Yapılan Düzenlemeler	134
Çizelge 8. Milli Eğitim Bakanlığı Planlama Biriminin Görevlerinde Yapılan Düzenlemeler	143
Çizelge 9. Stratejik Planlamanın Aşamaları	220
Çizelge 10. Türkiye Nüfusu ve Yıllık Artış Oranı (1927-2022).....	266
Çizelge 11. İllerin Nüfusları	269
Çizelge 12. İllere Göre Net Göç Miktarı.....	272
Çizelge 13. Kent ve Köy Nüfusları ile Oranları (1927-2022)	274
Çizelge 14. Çağ Nüfuslarını Oluşturan Tek Yaşlar (1970-2022).....	283
Çizelge 15. Çağ Nüfusları (1970-2019).....	284
Çizelge 16. Nüfusun Eğitim Durumu (Altı ve Yukarı Yaşlar, 31.12.2022)	285
Çizelge 17. Nüfussal Göstergelere İlişkin Kestirimler (2017-2025).....	290
Çizelge 18. Doğumlara Göre Tek Yaş Nüfuslarının Kestirimi.....	291
Çizelge 19. Milli Eğitim Bakanlığı Yatırım Ödeneği (2000-2010)	302
Çizelge 20. Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Sayısının Yarı Ortalamaları	304

Çizelge 21. Üçlü Hareketli Ortalamalar Yöntemiyle Yaşlara (0-21) Göre Nüfusun Eğiliminin Çözümlemesi (2000).....	306
Çizelge 22. Atatürk İlköğretim Okulu Öğrenci Sayısının Gelişimi	309
Çizelge 23. Atatürk İlköğretim Okulu Öğrenci Sayısının Gelişimi	313
Çizelge 24. Mustafa Kemal Lisesi Öğrenci Sayısının Gelişimi	315
Çizelge 25. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrenci Sayısının Gelişimi.....	317
Çizelge 26. Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi (1999-2009).....	320
Çizelge 27. GSYH ile Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi Arasındaki İlişki (TL)	324
Çizelge 28. GSYH ve Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi Arasındaki İlişkinin Eğilimi ve Standart Hatası.....	328
Çizelge 29. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Kurumsal Sınıflandırmadaki Kodlamasından Bir Kesit (Bin TL).....	340
Çizelge 30. Kamu Eğitim Bütçeleri (TL)	343
Çizelge 31. İlköğretim Okulu Sayıları Sabit Yıllı ve Değişken Yıllı Göstergeleri.....	347
Çizelge 32. Cari Fiyatlarla Milli Eğitim Bakanlığı Toplam Harcamalarının Sabit Fiyatlara Dönüştürülmesi (2017= 100)	350
Çizelge 33. Profesör Aylıkları (Cari ve Sabit Fiyatlarla, 2009-2018).....	351

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Ekonomi - Eğitim Etkileşimi: Eğitim Ekonomisi ve Planlaması.....	3
Şekil 2. Eğitim Planlamasının Aşamaları	22
Şekil 3. Kalkınma Planlarının Hazırlanma Aşamaları ve Onanması (1963-2011).....	100
Şekil 4. Kalkınma Planlarının Hazırlanma Aşamaları ve Onanması (2011-2018).....	102
Şekil 5. Kalkınma Planlarının Hazırlanma Aşamaları ve Onanması (2018 Yılı Sonrası)	103
Şekil 6. Çok Yıllı (Orta Vadeli) Programın Hazırlanma Aşamaları ve Onanması (2011-2018).....	106
Şekil 7. Çok Yıllı (Orta Vadeli) Programın Hazırlanma Aşamaları ve Onanması (2018 Yılı Sonrası).....	107
Şekil 8. Yıllık Programların Hazırlanma Aşamaları ve Onanması (2011-2018).....	108
Şekil 9. Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programının Hazırlanma Aşamaları ve Onanması (2018 Yılı Sonrası)	108
Şekil 10. Milli Eğitim Bakanlığı'nda Stratejik Plan Hazırlama Süreci (2010 Yılı Sonrası)	110
Şekil 11. Okulun ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın Stratejik Planının Hazırlanma ve Kabul Edilme Aşamaları.....	111

Şekil 12. Milli Eğitim Bakanlığı Yıllık Etkinlik Raporunun Hazırlanma ve Kabul Edilme Aşamaları	114
Şekil 13. Fransa'da Planlama Örgütü (1946-2006)	119
Şekil 14. Türkiye'de Eğitim Planlamasının Örgütlenmesi (1961-2018).....	122
Şekil 15. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın Yapısı	147
Şekil 16. Türkiye'de Eğitim Planlamasının Örgütlenmesi ve Yönetimi (2018 Yılı Sonrası)	153
Şekil 17. 1980 Öncesi Kalkınma Planlarının Modeli.....	201
Şekil 18. Ekonomik Planlama, İnsangücü Planlaması ve Eğitim Planlaması İlişkisi	201
Şekil 19. Stratejik Planlama Modelinin Boyutları	219
Şekil 20. Bir Sınıftaki Öğrencilerin Sistem İçinde Akışı.....	247
Şekil 21. İnönü Lisesi Öğrenci Akış Modeli.....	249
Şekil 22. Öğretim Düzeylerine Göre Öğrenci Geçiş Modeli	252
Şekil 23. Okulöncesi Eğitimde İllere Göre Net Okullaşma Oranları (2010-2011) ...	256
Şekil 24. Ortaöğretimde İllere Göre Kız Öğrencilerin Net Okullaşma Oranları	257
Şekil 25. Türkiye Nüfus Piramidi (31.12.2022).....	281
Şekil 26. Basit Olarak Nüfus Piramidi Oluşturma	282
Şekil 27. Türkiye Nüfus Piramidi (2023)	292
Şekil 28. Milli Eğitim Bakanlığı Yatırım Ödeneği (2000-2010).....	303
Şekil 29. Mesleki ve Teknik Lise Öğrenci Sayının Gelişimi (1998-2007).....	304
Şekil 30. 0-21 Yaşlarındaki Nüfusun Çizgi Grafiği	307
Şekil 31. 0-21 Yaşları İçin Üçlü Hareketli Ortalamaların Çizgi Grafiği.....	307
Şekil 32. 0-21 Yaşlarındaki Nüfus İle Üçlü Hareketli Ortalamaların Çizgi Grafiği	308
Şekil 33. Atatürk İlköğretim Okulu Öğrenci Sayısı, Eğilimi ve Kestirimi.....	313
Şekil 34. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrenci Sayısı, Eğilimi ve Kestirimi.....	319
Şekil 35. Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi, Eğilimi ve Kestirimi	322
Şekil 36. Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesinin Eğiliminin Logaritmlarla Gösterimi	322
Şekil 37. GSYH ile Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi Arasındaki İlişkinin Tam Logaritmik Grafiği.....	315
Şekil 38. Eğitim Planlaması - Bütçeleme İlişkisi.....	332
Şekil 39. Ölçek Yönünden İnsangücü Planlamasının Türleri	358
Şekil 40. İnsangücü Planlaması Süreci.....	365